

## **Kako zaštititi integritet suđenja?: Sud razmatra predlog da se Miloševiću protiv njegove volje dodeli advokat**

**Author:** IWPR  
ICTY

Neki ljudi reaguju sa zaprepaštenjem i negodovanjem na predlog da se Miloševića prisili da pristane da ga pred Sudom zastupa profesionalan advokat. Oni verovatno zamišljaju optuženika sa lisicama na rukama i povezom preko usta koji bespomoćno gleda dok tužioci dovode jednog po jednog svedoka koji govore protiv njega. Međutim, to je daleko od istine.

Ako sudije Pretresnog veća prisile Miloševića da prihvati saradnju kvalifikovanog advokata branioca, oni time ne bi umanjili njegove šanse. Naprotiv, njegova odbrana bi bila neuporedivo bolja nego što je do sada bila, ne samo zato što on nema potrebno pravno znanje, nego i zato što odbija da se uopšte brani. Milošević je više puta izjavio da ne priznaje legitimitet Međunarodnog suda i da namerava da i dalje koristi suđenje za izlaganje svojih političkih stavova. Ovo je zloupotreba procesa, koju je Pretresno veće u najboljoj nameri do sada tolerisalo, premda pravo na 'samoreprezentaciju' nije zagarantovano ni Statutom Suda, ni bilo kojom konvencijom u međunarodnom pravu. Optuženi Milošević je koristio mogućnost da se sam brani da bi napravio sprdačinu od suđenja.

Praveći se da unakrsno ispituje svedoke, Milošević ih zastrašuje, a pri tome drži političke govore, podriiva legitimitet Suda i iznosi svoju interpretaciju 'činjenica.' Zahvaljujući strpljenju sudija, koji mu dozvoljavaju neuporedivo veće slobode nego što bi tolerisali i jednom advokatu, Milošević iznosi svoju verziju činjenica, relevantnih i potpuno nebitnih, a da pri tom sam nije izložen unakrsnom ispitivanju, i nije pravno odgovoran ako ne govori istinu. Insistirajući da se sam brani, Milošević je znatno produžio trajanje suđenja, uzurpirajući u dosadašnjem dokaznom postupku mnogo više vremena nego što su imali tužioci. Napor koji je pri tom uložio ga je, navodno, koštao zdravlja. Krajnji je čas da Pretresno veće iskoristi svoje pravo i obavezu da osigura da pravda bude zadovoljena i da pretvori ovo u ozbiljno suđenje.

Ako Milošević bude prisiljen da iznosi svoju odbranu preko advokata koji bi poštovao pravila Suda, njegova 'sloboda' da govori šta hoće bi zaista bila umanjena, ali njegova sloboda je umanjena samim tim što se nalazi u pritvoru. Milošević je ovde zato što je sudija Međunarodnog suda procenio da tužioci imaju dovoljno dokaza protiv njega za ratne zločine, zločine protiv čovečnosti i za genocid i da on treba da bude uhapšen, pritvoren i doveden pred Sud da odgovara na te optužbe. Premda Milošević ne priznaje ovaj Sud, tu insituciju je međunarodna zajednica formirala da bi osigurala nekakvu pravdu za stotine hiljada žrtava iz ratova u bivšoj Jugoslaviji, a i za širu javnost koja očekuje da oni koji su krivi za strašna zlodela odgovaraju za njih i da ne prođu nekažnjeni.

Dok je pažnja usmerena na Miloševićev zahtev da se sam brani i na njegove zdravstvene tegobe, žrtve ovih strašnih ratova kao da su pale u zaborav. Njihovo je pravo da zahtevaju od Miloševića da odgovara na navode optužnice koja ga tereti da je on najviše odgovoran za uništenje njihovih domova, egzistencija, porodica, budućnosti, unutrašnjeg mira, poverenja i vere u čovečanstvo i pojedince. Neki od ovih žrtava bi možda više voleli da se nađu oči u oči s njim, ali to ne mogu. Jedino što im je ostalo je pravni sistem koji je sagradila međunarodna zajednica. Taj sistem i ta međunarodna zajednica su obavezni prema njima da osiguraju zadovoljenje pravde. To ne znači da Milošević treba da bude osuđen za 66 dela za koje ga optužnica tereti, ali on mora da odgovara na optužbe i da se ponaša na način koji to predviđa sistem koji je međunarodna zajednica izgradila za ovu namenu.

Mnogi smatraju da je Pretresno Veće trebalo na samom početku suđenja da nametne Miloševiću advokata. Sada, nakon devet meseci suđenja, zdravlje optuženog je oslabilo u meri da je uspeo da se pojavi u sudnici samo pola dana u protekle dve nedelje. Od 26. septembra, kada je počeo deo suđenja koji se odnosi na Hrvatsku, održano je samo 22 dana suđenja. Veće ja zatražilo od kardiologa i od psihijatra da procene Miloševićovo zdravstveno stanje i da daju svoja mišljenja o tome u kojoj meri će on moći da učestvuje u suđenju. S obzirom na to, čini se da je jasno da Milošević ne može i dalje da se zastupa sam kao do sada, čak i ako bi suđenje nastavilo usporanim tempom.

Osim što mogu da nemetnu advokata, sudije mogu da razmotre i druga rešenja: postavljanje 'stend-baj' advokata ili 'Mekenzi prijatelja', dalje skraćivanje pretresa, prekidanje suđenja dok se Milošević oporavlja, i dalje smanjenje količine dokaza koje tužioci mogu da izvedu protiv njega.

Glavni tužilac Džefri Najs se oštro suprotstavio kada je Sudija Kvon spomenuo ovu poslednu mogućnost, rekavši da je obim predmeta već maksimalno smanjen i da Kancelarija Tužilaca možda neće moći da iznese dokaze u zadanom roku. S obzirom da cilj tužilaca nije samo da Milošević bude osuđen na zatvorsku kaznu, nego i da se nepobitno utvrde činjenice koje bi pomogle pomirenju i trajnom miru na prostoru bivše Jugoslavije i da se zadovolje potrebe žrtava i šire javnosti da Milošević odgovara za zločine, drastično

smanjena optužnica ne bi bila u interesu pravde

Dopuštanje ili insistiranje suda da Milošević prihvati 'Mekenzi prijatelja' je još jedna mogućnost. Ovaj termin je iz britanskog pravosuđa, gde je u predmetu Mekenzi protiv Mekenzija sud zabranio mužu koji se sam zastupao u brakorazvodnoj parnici da se konsultuje sa svojim prijateljem, koji je bio advokat. Žalbena veće je odbacilo odluku nižeg suda: 'Bilo ko, profesionalac ili laik, može da prisustvuje suđenju kao prijatelj jedne od stranaka, može da beleži, tiho da daje predloge ili savete...' U slučaju Mekenzija, sud je dozvolio prijatelju supruga da ga 'potesća i daje predloge u vezi parnice, pozivanja svedoka, o važnim činjenicama, i o unakrsnom ispitivanju supruge i njenih svedoka.' Tužiocima su naveli postavljanje Mekenzi prijatelja Miloševiću kao jedno od mogućih rešenja.

Standbaj advokat je slična ideja kao Mekenzi prijatelj, ali ta osoba mora da bude profesionalni advokat. Vrhovni sud u Sjedinjenim Američkim Državama, gde je pravo na samo-zastupanje zagarantovano Ustavom, je presudio da sud ima pravo da postavi standbaj advokata, tj. advokata koji stoji u pripravnosti da 'provede stranku kroz osnovne sudske procedure' bez obzira na to da li to stranka želi ili ne (predmet: Mekkaskl protiv Viginisa, 465 US 168 (1984)) Cilj je da se oslobodi sud odgovornosti da osigura da optuženi razume osnovne sudske procedure. Vredno je spomena da američki vrhovni sud smatra da je značajno pravo na samo-reprezentaciju jer ono garantuje priliku optuženom da se direktno obraća porotnicima. Ovo nije sporno na suđenjima pred Međunarodnim sudom, jer tu nema porote.

Ni jedno rešenje neće biti idealno. Ako sudije dodele Miloševiću advokata, verovatno će biti izgubljeno još vremena dok se advokata upozna sa detaljima predmeta i pripremi odbranu. Isti problem bi predstavljalo i postavljanje Mekenzi ili standbaj advokata, osim ako bi Miloševićevi asistenti ili postojeći prijatelji suda bili kvalifikovani i spremni da prihvate ovu ulogu. Na duži rok, postavljanje advokata branioca ili barem Mekenzi ili standbaj advokata bi znatno ubrzalo suđenje, ne samo zato što bi bilo sačuvano Miloševićevo zdravlje, nego i zato što on ne bi više mogao da se bavi nebitnim temama a bio bi prisiljen da se ponaša na adekvatan način.

Čak i ako nema idealnog rešenja, članovi Pretresnog veća moraju nešto da učine da bi zaštitili interese žrtava, javnosti i samog optuženika. Oni takođe moraju da zaštite integritet procesa, a to znači i da spreče Miloševića koji nastoji da iz svega napravi predstavu.

**Location:** [Balkans](#)  
[Macedonia](#)  
[Serbia](#)  
[Kosovo](#)

**Focus:** [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

---

**Source URL:** <https://iwpr.net/sr/global-voices/kako-zastititi-integritet-sudenja-sud-razmatra>